

בדין נשבע לקיים את המצוה

עליו מ"מ גוף האיסור השני חל על האיסור הראשון.

ואלף לפ"ז ז"ע דהנה מצינו כמה חילוקים בין נשבע לבטל את המצוה לנשבע לקיים את המצוה ואי נימא דדין אחד לשניהם דאין שבועה חלה על דבר מצוה כריך ליתן טעם למה יתחלקו הדינים שלהם.

האחד הוא דבשבועות דף כט. תנא במתני' דנשבע לבטל את המצוה אף שאין שבועת ביטוי חלה עליו מ"מ עובר משום שבועת שוא דהוי כנשבע לשנות את הידוע, אבל בנשבע לקיים את המצוה תנא שם דף כז. שאינו עובר משום שבועת שוא, והשתא בשלמא אי נימא דהדין של אין שבועה חלה לקיים את המצוה הוא מדין הכללי של אין איסור חל על איסור אהי שפיר היטב דדוקא בנשבע לבטל את המצוה דהוי הפקעה בגוף הפרשה דאין שבועה חלה על דבר מצוה הרי הוא עובר משום שוא דהוי שבועה לבטלה דאינו בכלל דין שבועת ביטוי לגמרי, אבל לגבי נשבע לקיים את המצוה דאינו מופקע משבועת ביטוי אלף דאין השבועה חלה לענין העונש אבל גוף השבועה חלה לענין איסור אינו עובר משום שוא דאין השבועה לבטלה. אבל אי נימא דגם הדין של אין שבועה חלה לקיים המצוה הוא מדיני השבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה ז"ע למה אינו עובר משום שוא דהרי אין שבועת ביטוי חלה עליו לגמרי והוי כנשבע על אבן שהוא אבן דעובר משום שוא.

והשני הוא דשם דף כז. תנא במתני' דנשבע לקיים את המצוה ולא קיים לרבנן פטור מקרבן כיון דאינו בלאו והן ולריב"ז חייב קרבן ללא בענין שיוכל להיות בלאו והן, ובתוד"ה לקיים ובעוד ראשונים כתבו דפלוגתתם איירי לענין לקיים מצוה עשה וכגון לישב בסוכה ואף לריב"ז אינו פטור רק מקרבן אבל במזיד חייב מלקות, אבל בנשבע שלא יאכל יאכל נבילה לכו"ע אין השבועה חלה עליו משום דאין איסור חל על איסור וכן הביאו מהירושלמי, יעו"ש. והשתא בשלמא אי נימא

הנה הלשון בכל הש"ס לגבי נשבע לקיים את המצוה כגון הנשבע שלא יאכל נבילה וכן לגבי נשבע לקיים את השבועה כגון נשבע שלא יאכל ככר זה וחזר ונשבע שלא יאכל אותו הככר דהשבועה לא חלה משום דמושבע ועומד מהר סיני הוא. (שבועות כא: כב: כג:)

ויל"ד האם הכונה לדין הכללי של הש"ס דאין איסור חל על איסור וכן מצינו דהראשונים דימו בכל הסוגיות דין זה לדין אין איסור חל על איסור, וא"כ הלשון דמושבע ועומד מהר סיני לשון מושאל הוא. או דהדין הוא מלתא דשבועה דכמו שמצינו בשבועות דף כז. דנשבע לבטל את המצוה אין השבועה חלה עליו דאין דין שבועה רק על דבר שהרשות בידו להרע או להיטיב ומושבע ועומד מהר סיני הוא ומאותו הדין הנשבע לקיים את המצוה אין השבועה חלה דאין דין שבועה רק על דבר רשות, והיינו לשון מושבע ועומד כפשטיה.

והנה הש"ך יו"ד סי' רלח סק"ה כתב שאם נשבע שלא יאכל נבילות וחלה וציווי לו לאכול נבילה אין כריך להישאל על שבועתו דמאחר דהשבועה לא חלה משום דאין שבועה חלה על נבילה אי"כ שבועה בעולם ואין מה להישאל.

והפרי"מ או"ח פתיחה להל' פסח חלק ב פ"א אות טז תמה ע"ז דהרי ביבמות לב. מבואר דדין אין איסור חל על איסור אינו אלף לענין הפטור מהעונשים אבל ודאי דעובר אף על האיסור השני וא"כ אף שהתירו לו לאכול נבילה מ"מ למה לא ישאל על השבועה דהגם שאינו נענש מ"מ ישאל שלא יעבור על גוף האיסור.

ואב"מ סי' יב כתב דדין אין שבועה חלה לקיים את המצוה אינו מדין הכללי של אין איסור חל על איסור אלף דהוא דין מיוחד מלתא דשבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה כמו בנשבע לבטל את המצוה ולכן אין השבועה השני חלה כלל דהוי הפקעה בגוף הפרשה, ולכן דקו דברי הש"ך דאינו כריך להישאל עליו דאין שבועה בעולם ואינו דומה לדין אין איסור חל על איסור דהגם שאינו נענש

דהדין של נשבע לקיים את המצוה הוא משום אין איסור חל על איסור א"ש דבמצות עשה דאינו בכלל דין איסור חל על איסור דהדין שלו הוא רק באיסורים הרי הוא נידון בדבר חדש והיינו פלוגתת ורבנן וריב"ז אי בענין שיוכל להיות בלאו והן אבל במזיד חייב מלקות. אבל אי נימא דדין נשבע לקיים את המצוה הוא משום דהוי הפקעה בגוף הפרשה דאין שבועה חלה על דבר מצוה ז"ע למה נחלק בין עשה ללא תעשה דהרי גם עשה חשיב דבר מצוה לענין לבטל ומ"ש מנשבע לבטל את המצוה.

והשלישי הוא דשם כב: נחלקו ר"י ור"ל אם שבועה לקיים את המצוה חל בכלל דברים המותרים עם דברים האסורים ולר"י השבועה חלה בכלל דין אין איסור חל על איסור דעלמא, אבל בנשבע לבטל את המצוה מבואר שם דף כד. דאינו חל לבטל את המצוה אפי' בכלל כגון שבועה שאוכל נבילות ושחטות, (אולם יעויין שם בתוד"ה חלה לדעת הריב"ז א"י היכן שלא הזכיר האיסור כגון שנשבע שאוכל סתמא הרי השבועה חלה אף על נבילה. אולם הרי"י ס"ל דדוקא בעשה שצריך לעבור על שבועתו בקום ועשה הרי הוא חל בכלל, אבל באיסורים שעובר על שבועתו בשב ואל תעשה אינו חל בכלל. ודעת הבעל המאור הוא דלשיטת הבבלי אינו חל בכלל בכל גווי, יעו"ש) ואי נימא דגם הדין של אין שבועה חלה לקיים את המצוה הוא משום דאין שבועה חלה על דבר מצוה ז"ע מ"ש מנשבע לבטל את השבועה דאינו חל אף בכלל כיון דהוי הפקעה בגוף הפרשה והדין שלו דאף בכלל לא חל וכך היה הדין לומר לגבי נשבע לקיים את המצוה דשניהם מדין אחד משום מושבע ועומד מהר סיני הוא. אבל אי נימא דהוא מדין אין איסור חל על איסור א"ש דלגבי אין איסור חל על איסור הדין הוא דבכלל חל האיסור השני.

והרביעי הוא דשם דף כג: בתוד"ה דמוקי איתא דנשבע שלא יאכל חצי שיעור לר"י דח"ש אסור מה"ת אינו דין אין שבועה חלה על לקיים את המצוה דאינו אלא איסור בעלמא, ושם באור"ד נתבאר דנשבע לבטל ח"ש אין השבועה חלה עליו, ואי נימא דדין לבטל ודין לקיים דין אחד הוא משום מושבע ועומד מהר סיני ז"ע למה נחלק ביניהם ואם ח"ש חשיב דבר מצוה לענין לבטל כך כריך

להיות הדין בלקיים. אבל אי נימא דהוא משום אין איסור חל על איסור א"ש דלענין זה ח"ש שאינו אלא איסור בעלמא הרי השבועה חלה עליו.

ועוד יל"ע לשני הדלים דאי נימא דהוא משום אין איסור חל על איסור ז"ב דאמאי שניה הש"ס בכל מקומות כלשון מושבע ועומד מהר סיני, וכן הקשה הגודע ביהודה בשו"ת מהדו"ק אור"ח סי' לו. ואי נימא דהוא מדיני השבועה דאין שבועה חלה על דבר מצוה ז"ב דאמאי לא סגי לן דין אין איסור חל על איסור ואם לא נאמר הדין של אין איסור חל על איסור בשבועה כריך לדבר הטעם.

והנה שם דף כז. בתוד"ה לקיים המוצא לעיל נתבאר דפלוגתת ריב"ז ורבנן אי בעינן איתא בלאו והן דילפינן ליה מקרא דהרע ולהיטיב היינו דוקא לגבי מצות עשה דאין לו דין אין איסור חל על איסור ומושבע ועומד מהר סיני ונחלקו לענין חיוב קרבן אם בעינן איתא בלאו והן ולדעת הרבה מהראשונים במזיד חייב מלקות ורק לענין איסורים של לא תעשה אין השבועה חלה משום מושבע ועומד מהר סיני, ויל"ע דמאי הלשון של מושבע ועומד לגבי מצות עשה שאין הדין שלו רק משום ליתא בלאו והן ולאידך מצינו הלשון של ליתא בלאו והן לענין איסור לא תעשה אף שאין השבועה חלה משום מושבע ועומד מהר סיני.

דשם דף ד. ברש"י ד"ה אינו חייב אלא אחת הביא קרא דהרע ולהיטיב לענין נשבע שלא יאכל ככר זה וחזר ונשבע שלא יאכלנה דהוי איסור לא תעשה. וכן במכות דף כב. ברש"י ד"ה מי הביא קרא דהרע ולהיטיב לענין שבועה שלא אחרוף ביו"ט שהוא בלא תעשה.

ולאידך בדברים דף ח. הביאו הלשון של מושבע ועומד להאומר אשכים ואשנה פרק זו אף שאינו אלא עשה ואינו אלא משום ליתא בלאו והן, וכן בשבועות דף כה. הביאו הלשון של מושבע ועומד לענין שבועה שאתן כדקה לענין שהוא בעשה דנתן נתן לו המבואר שם, ודבר זה כריך תלמוד.

והנה בתורה מצינו שני גדרי איסור האחד הוא האיסורים של הלאוים שעבירתו הוא בקום ועשה ועם אכילת האיסורים הוא מעשה עבירה, והשני

הוא ביטול מרות עשה שביטולה הוא בשב ואל תעשה ועבירתו צמה שמצטל החיוב וההטלה של המורה.

ומינו בתורה איסורים שיש להם עשה ולא תעשה וכגון איסור מלאכה בשבת יש לו עשה דביום השביעי תשבות ולא תעשה ללא תעשה כל מלאכה, או איסור אכילה ביו"כ יש לו עשה דתענו נפשותיכם ולא תעשה דכי כל הנפש אשר לא תעונה וגו', ונמצא דבאלו הדינים יש להם שני גדרים האחד הוא דהמרות עשה של ביום השביעי וכן המרות עשה של תענו את נפשותיכם מטיל עליו שישבות ביום השביעי או שיענה עצמו ביו"כ והעבירה שלהם הוא צמה שמצטל ההטלה והחיוב לשבות ביום השביעי או לענות עצמו ביו"כ, והשני הוא האיסור בקום ועשה דעצם עשיית המלאכה בשבת ועצם האכילה ביו"כ הוא מעשה של איסור והיינו האיסור מצד לא תעשה.

והנה לגבי דין שבעת ביטוי לכאורה יש לו שני גדרים אלו דמצד אחד גדר השבועה הוא דכיון שנשבע שלא יאכל ככר זה וכד' הרי השבועה מטיל עליו שכך יעשה ועבירתו הוא צמה שמצטל ההטלה של השבועה ודומה לביטול עשה שהוא בשב ואל תעשה דעבירתו הוא ביטול החיוב וההטלה, ואף דבשבועה שלא אוכל ביטולה ע"י מעשה מ"מ דומה הדבר לאיסור מלאכה בשבת ואיסור אכילה ביו"כ דאף שאיסור ע"י מעשה יש להם איסור העשה צמה שמצטל החיוב וההטלה לשבות בשבת ולהתענות ביו"כ וכן לגבי שבועה שלא אוכל ע"י אכילתו ה"ה מצטל החיוב ההטלה של השבועה שמוטל עליו שלא לאכול הככר וכד'.

ועוד יש עליו גדר של עבירת השבועה בקום ועשה כמו שהוכיחו האחרונים דע"י השבועה חל איסור שבועה לעצם אכילת הככר וכמו שיש איסור על החפץ בנדריים מדין כל יחל כד יש איסור גברא בשבועה על אכילת הככר דאף בשבועה יש איסור כל יחל להרבה מהראשונים. (וכן מוכח מהא דס"ל אב"י בשבועות דף כ. דלויכא דין התפסה בשבועה ואם אין איסור על גוף הככר מה שייך התפסה וכן מהא דלויכא דין אין איסור חל על איסור בשבועה

ואם אין איסור על עצם הככר אמאי לא חל על נבילה)

ואף בשבועה שאוכל יש לו איסור של כל יחל ויש לו כעין איסור לאו בקום ועשה שאם לא יאכל הככר שנשבע עליו הרי הוא מחלל דיבורו ועושה דבריו חולין שאיסורו הוא בעצם עבירת השבועה ולא רק משום שמצטל ההטלה של השבועה.

ולפ"ז נראה לייסד דהנשבע שלא יאכל נבילה או הנשבע שלא יאכל ככר זה וחזר ונשבע שלא יאכלנו כריך לשני הטעמים כדי שהשבועה לא תחול והיינו דין אין איסור חל על איסור ודין מושבע ועומד מהר סיני הוא ואם יחסר לנו אחד מהדינים עדיין יהא עליו איסור שבועה.

דדין אין איסור חל על איסור לא מהני רק לענין הדין מצד האיסור שבועה בקום ועשה דרק לענין זה הוא דומה לכל איסור לאו דהאיסור הוא על עצם העבירה בקום ועשה ולזה נאמר הכלל דאין איסור חל על איסור, אבל על הדין של ביטול ההטלה של השבועה הרי דדין שיחול על נבילה דהרי הביטול של השבועה אינו שייך לאיסור הגוף של החתיכה דנבילה וספיר יכול להתקיים שניהם דע"י אכילת החתיכה יעבור על האיסור האכילה של גוף החתיכה ועוד יצטל על ידו החיוב וההטלה של השבועה שאינו שייך לגוף החתיכה אלא שמצטל ההטלה של השבועה שעבירתו הוא בשב ואל תעשה כמרות עשה, וזה פשוט דדין אין איסור חל על איסור לא נאמר רק על איסורי לאו או אפי' איסורי עשה אבל לא על מרות עשה.

ולזה כריך לטעם מושבע ועומד מהר סיני דעוד יש דין דאין שבועה חלה על שבועה וגם לגבי הדין של עבירת השבועה מצד ביטול ההטלה והחיוב של השבועה אין שבועה חל על שבועה וא"א להחיל חלות שבועה לאותה ההטלה שכבר נאסר עליו בשבועה וגם לכל איסורי התורה הרי כבר נאסר עלינו בשבועת הר סיני ומלבד הדין של האיסורים דעבירת בקום ועשה עוד יש עלינו שבועת הר סיני שעבירתו הוא בביטול החיוב וההטלה שקבלנו שלא לאכול נבילות וכד' ואין שבועה חלה על שבועה.

ולפ"ז נמצא דבאופן שלא יהיה רק אחד מהדינים עדיין יהא עליו איסור שבועה מלד עדר דין השני דאם לא יהיה לו דין אין איסור חל על איסור עדיין יהיה לו דין שבועה מלד האיסור בקום ועשה ואם לא יהיה לו הדין של מושבע ועומד עדיין יאסור מלד ביטול הטלת השבועה.

אלא לעדיין יס' לבד מהו המקור של הדין של אין שבועה חלה על שבועה דהדין של אין אסור חל על איסור מבואר בתוס' ס'ם בדף כז. ד"ה מלוא דילפינו להו מהא דחולין דף קיג: מומתו כי יחללוהו פרט למחוללת ועומדת יעו"ש, אבל מנ"ל הדין של אין שבועה חלה על שבועה.

ונראה דמקור הדין הוא מלהרע או להיטיב דילפינו בדף כז. דהנשבע לקיים את המלוא ולא קיים פטור ודין מושבע ועומד ודין להרע ולהיטיב היינו הך וכמו שמוצא לעיל שרש"י הביא קרא להרע ולהיטיב לענין דין מושבע ועומד דאיסור לאו, והיינו גדר הדין להרע ולהיטיב דכל שאינו יכול להישבע בלאו והן ואין הרשות בידו שאם ראה עושה ואם לא ראה אין עושה אינו בדין שבועה דאין שבועה חלה רק על דבר הרשות דמושבע ועומד מהר סיני הוא, אולם אף אחר הדין של מושבע ועומד עדיין כריך לדין אין איסור חל על איסור כדי שלא יחול עליו הדין איסור שבועה בקום ועשה. (ו"ל דאף ריב"ב מודה לעיקר הדרכה להרע ולהיטיב לענין גוף הדין שאין השבועה חלה על שבועה אלא דס"ל דאף שיש עליו רק הדין איסור מלד האיסור בקום ועשה חייב קרבן ותיכף יתבאר)

ובזה נראה לבאר דברי התוס' שכתבו דפלוגתא ורבנן וריב"ב הוא רק במלות עשה אבל באיסורי לאו לכו"ע אין השבועה חלה דאין איסור חל על איסור, ולגבי איסורי לאו אין השבועה חלה לגמרי דמלד הדין של ביטול הטלתה של השבועה הרי אין שבועה חלה על שבועה ומלד הדין של האיסור בקום ועשה הרי אין איסור חל על איסור, אבל לגבי מלות עשה אף דמלד הדין של אין שבועה חלה על שבועה הרי גם מלות עשה בכלל הדין של מושבע ועומד ואין האיסור מלד ביטול הטלת השבועה חלה עליו, אבל כיון שדין אין איסור חל

על איסור לא נאמר לגבי מלות עשה הרי עדיין יס' עליו דין שבועה מלד האיסור בקום ועשה.

ומעתה נראה לחלק דלענין איסור הלאו של שבועה אין כריך שיהיה עליו כל גדרי הדינים של שבועה וכל שיש עליו דין שבועה אף שגדרו הוא רק מלד האיסור בקום ועשה הרי הוא בכלל הלאו, אבל לענין דין קרבן שבועה שנאמר בו הדין להרע ולהיטיב אם אין השבועה חלה מלד האיסור לבטל הטלת השבועה ס"ל רבנן דאין לו דין קרבן שבועה דלענין קרבן שבועה נאמר דין להרע ולהיטיב דאם אין השבועה חלה לגבי הדין ביטול השבועה בשב ואל תעשה אינו בדין קרבן.

והנה במתני' ס'ם תנן דריב"ב ס"ל דילפינו מק"ו דנשבע לקיים את המלוא חייב בקרבן דמה אם הרשות שאינו מושבע ועומד מהר סיני ה"ה חייב עליו מלוא שהוא מושבע ועומד עליה מהר סיני אינו דין שחייב עליו, ובהמשך דברי הגמ' מבואר דילפי להו מרבויה דאו יעו"ש, ובתוס' ס'ם המוצא לעיל כתב דטעמא דריב"ב דמחייב הוא מהא דנדרים דף ת. מנין שנשבעין לקיים את המלוא שנא' נשבעתי ואקיימה וה"נ דמחייב קרבן יעו"ש. ונמצא לפ"ז דריב"ב אינו חולק על עיקר הדרכה להרע ולהיטיב לענין המשמעות של הפרשה דאיידי רק בדבר הרשות אלא שילפי מהק"ו ומקרא דנשבעתי ואקיימה דאיכא חיוב קרבן אף על דבר מלוא. ועוד דשם בגמ' ילפינו מהאי קרא דנשבע לבטל את המלוא אין השבועה חלה עליו ומה הטבה רשות אף הרעה רשות והרי לכו"ע נשבע לבטל את המלוא אינו בדין שבועה וע"כ דגם לריב"ב עיקר הפרשה של קרבן שבועה נאמר רק בדבר רשות אלא דמ"מ חייב קרבן מק"ו ומקרא דנשבעתי.

ומעתה נראה דגם ריב"ב ס"ל דילפינו מקרא להרע ולהיטיב לענין ע"ס הדין דאין שבועה חלה על שבועה ודבר מלוא אין השבועה חלה לגבי האיסור לבטל שבועתו בשב ואל תעשה ולכן לגבי איסור לא תעשה אין השבועה חלה לגמרי כמו שנבאר לעיל בדברי רבנן, אלא דמ"מ ילפי מק"ו ומקרא דנשבעתי דלענין עשה דיס עליו עדיין

איסור שבועה מלד האיסור בקום ועשה דיך לו תורת שבועה גם לענין קרבן.

והנה במתני שם תנן נשבע לבטל את המזוה ולא ביטל פטור נשבע לקיים את המזוה ולא קיים פטור שהיה דין שיהא חייב כדברי ריב"ז אמר ריב"ז מה אם הרשות וכו', וברש"י שם פי' דרישא היינו רבנן והיה דין לחייבו כריב"ז, אולם בתוס' הג"ל הביא דברי הריב"ז דגרס דברי ריב"ז ולא כדברי ריב"ז ורישא חייבי לענין איסור לא תעשה דלכו"ע אין השבועה חלה דאין איסור חל על איסור.

ולכאורה ל"ע דלפ"ז המשך המתני' אמר ריב"ז ומה אם הרשות וכו' איירי רק במזוה עשה וזה ל"ע דאותו הלשון של לקיים את המזוה יתפרש ברישא לענין לא תעשה ובסיפא לענין עשה. ולפי הנתבאר א"ש היטב דרישא דמתני' איירי לענין עשה הפרשה של קרבן שבועה דלכו"ע לא נאמר קרבן שבועה לענין דבר מזוה הן בלבטל והן בלקיים ולענין לא תעשה שאין לו דין שבועה האיסור בקום ועשה דאין איסור חל על איסור אינו דין הפרשה להרע להיטיב, ובסיפא למד ריב"ז מק"ו דלענין עשה שיש לו איסור בקום ועשה יש לו דין קרבן מק"ו ומקרא דנשבעתי, ונמצא לפ"ז דיסוד החילוק בין הרישא להסיפא אינו דהרישא איירי לענין לא תעשה ואין השבועה חלה משום אין איסור חל איסור והסיפא איירי לענין עשה דנחלקו אי בעינן איתא בלאו והן או לא אלא דהרישא איירי לענין עשה הפרשה של קרבן שבועה דלכו"ע לא נאמר רק בדבר הרשות אלא דאין היכ"ת שלא יהיה לו איסור שבועה אלא בלא תעשה שאין לו דין איסור בקום ועשה דאין איסור חל על איסור וע"כ לכו"ע אין לו דין שבועה מלד הפרשה וסיפא למד ריב"ז מדין אחר דחייבין על דבר מזוה מהק"ו אלא דאין היכ"ת שיהיה איסור שבועה רק בעשה שיש לו דין שבועה עכ"פ לענין האיסור בקום ועשה, ולכן לא פי' התנא פרטיי הדינים דהפרטים אינם אלא תולדות מכלליי הדינים, ודו"ק.

ולפ"ז נמצא דדין להרע ולהיטיב אינו רק תנאי לענין קרבן דבעינן איתא בלאו והן אלא דהוי דין

בגוף חלות הקרבן לכל שאינו בלהרע ולהיטיב אינו דין שבועה לענין הדין ההטלה של השבועה.

וכן מצוה להדיא בדעת הרמב"ם הל' שבועות פ"ה הל' טז וז"ל נשבע לקיים את המזוה ולא קיים פטור משום שבועת ביטוי כיאל כגון שנשבע שיעשה לולב או סוכה וכו' שאין שבועת ביטוי חלה אלא על דבר הרשות שאם ראה עושה ואם לא ראה אינו עושה שנאמר להרע ולהיטיב עכ"ל, והרי דין להרע ולהיטיב הוי בחלות השבועה ואינו רק דין תנאי בעלמא והיינו כנתבאר דלענין הדין וההטלה של השבועה אין השבועה חלה דמושב ועומד מהר סיני הוא רק דעדיין יש לו דין איסור מלד קום ועשה ולהכי חייב מלקות להרבה ראשונים.

ומצוה לפ"ז אמאי הוזכר בכל הש"ס הלשון מושבע ועומד מהר סיני גם באיסורים דיך להם דין אין איסור חל על איסור בענין לטעמא דמושבע ועומד לענין הדין ביטול הטלתו של השבועה דלענין זה לא מהני דין אין איסור חל על איסור וכנתבאר. וכן א"ש דברי רש"י בשבועות ובמכות שהביא דין הילפותא להרע ולהיטיב לענין איסור לא תעשה דהמקור של מושבע ועומד הוא מלהרע ולהיטיב וכנתבאר. וכן א"ש הא דהזכיר הש"ס בנדרים ובשבועות הלשון מושבע ועומד לענין איסור עשה דדין ליתא בלאו והן ודין מושבע ועומד היינו הך וכנתבאר.

ולפ"ז הדין של מושבע ועומד והדין של אין איסור חל על איסור באים באותם הגדרים והדינים שאין אחד חל על חבירו אלא דדין אין איסור חל על איסור הוא לענין הדין שבועה מלד קום ועשה והדין מושבע ועומד הוא מלד הדין ביטול ההטלה של השבועה אבל אינו כדין נשבע לבטל את השבועה דהוי הפקעה בגוף הפרשה דאין השבועה חלה על דבר מזוה. ולכן א"ש חילוקי הדינים ביניהם דרק לענין לבטל את המזוה הרי עובר משום שוא וכן אינו חל אפי' בכלל ואינו חל אפי' בחצי שיעור. משא"כ לענין לקיים את המזוה אינו עובר משום שוא וכן יש לו הגדרים של אין איסור חל על איסור שחל בכלל לר"י או בח"ש כדברי התוס'.